

نقش تهدیدهای نرم شبکه‌های اجتماعی در مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس

تاریخ دریافت: ۹۲/۴/۱۰

تاریخ پذیرش: ۹۲/۶/۲۰

از صفحه ۹۳ تا ۱۱۲

محمد اسدی فرد^۱، عبدالله هندیانی^۲، مینا درویشی^۳

چکیده

با پایان یافتن جنگ جهانی دوم و تغییر در ادبیات علمی جهان و الگوهای حاکم در عرصه سیاسی و امنیتی، فضای مجازی تحولات عظیمی را طی کرده که در این میان نوع جدیدی از ارتباطات در فضای اینترنت به نام شبکه‌های اجتماعی مجازی به وجود آمده است. این شبکه‌ها می‌توانند تهدیدها و آسیب‌های گسترده‌ای را در حوزه‌های مختلف و محیط امنیتی ایجاد کنند. شکل‌گیری شبکه‌های مذکور گرچه باعث تسهیل در ارتباطات و انتقال سریع اطلاعات شده اما به نوبه خود مشکلات عدیده‌ای را در ابعاد مختلف امنیتی و انتظامی به همراه آورده است، نظر به نقش مهمی که این شبکه‌ها در بحران آفرینی فتنه سال ۸۸ داشته‌اند و برنامه‌های خود را از طریق توسعه روز افزون کاربران ایرانی، دنبال کنند، ضرورت بررسی تهدیدهای نرم شبکه‌های اجتماعی در مأموریت‌های پلیس را دو چندان کند. بنابراین این مطالعه با هدف شناسایی تهدیدهای نرم شبکه‌های اجتماعی در مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس انجام پذیرفته است. روش مطالعه از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت و روش توصیفی و با استفاده از ابزار پرسش‌نامه براساس روش نمونه‌گیری دردسترس با مراجعه به خبرگان پلیس انتخاب شده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد بین برخی مؤلفه‌های مربوط به فعالیت کاربران شبکه‌های اجتماعی مانند: رفتارهای پرخطرگرانه، آرمان‌خواهی، سازماندهی فعالان سیاسی و شبکه‌سازی در جهت نافرمانی مدنی و آشوب با افزایش حجم مأموریت‌های پلیس رابطه مستقیمی وجود داشته و به عبارتی دیگر می‌توان گفت که بخش زیادی از توان نیروها را در مواقع خاص به خود اختصاص می‌دهد.

کلید واژه‌ها:

شبکه‌های اجتماعی، فضای مجازی، تهدیدهای نرم، مأموریت اطلاعاتی پلیس، مأموریت جنایی پلیس.

۱- دانشجوی دکتری مدیریت پیشگیری از جرم دانشگاه علوم انتظامی امین (نویسنده مسئول):

m.asadi919@yahoo.com

۲- استادیار امنیت دانشگاه علوم انتظامی امین

۳- دانشجوی مقطع دکتری مدیریت پیشگیری از جرم دانشگاه علوم انتظامی امین

مقدمه

دستاوردهای بشر از جمله صنعت و فناوری‌های نوین علاوه بر منافع و رفاهی که برای بشر داشته، همواره آسیب‌ها و تهدیدهایی را نیز به همراه داشته است. در عصر جدید، ارتباطات عاملی بسیار قوی و محرک جهت پیشبرد اهداف مجموعه‌ها، گروه‌ها، احزاب و... بوده است. اثرهای ارتباطات در حرکت‌های اجتماعی در عصر جدید یک امر بدیهی است که همه به اهمیت آن پی برده‌اند. یکی از ابزارهایی که می‌تواند مجموعه‌ها را به هم پیوند دهد وجود شبکه‌های اجتماعی است که ارتباطات را سهل‌تر و انتقال اطلاعات را سریع‌تر می‌نماید.

اهمیت و ضرورت فضای مجازی به شکل قابل توجه آن، به عنوان موضوع حیاتی برای کشورها برهیچ‌کس پوشیده نیست. در عین حال نباید فراموش کرد که گسترش ارتباطات و انقلاب تکنولوژیکی، بسیاری از مسائل امنیتی را جهانی ساخته است. شبکه‌های اجتماعی مجازی همانند شمشیر دو لبه هستند و رغم داشتن مزیت‌ها و فرصت‌ها توان به چالش کشیدن محیط امنیتی کشورها را نیز دارا می‌باشند. بخش‌هایی از آنها که از رویکرد سیاسی برخوردارند، در جهت تغییر در ساختارهای اجتماعی- فرهنگی، ترویج خود باختگی، اباحه‌گری، ایجاد بی‌اعتمادی و نا فرمانی مدنی نقش آفرینی کرده و انسجام و انتظام ملی کشورها را دچار خدشه می‌کنند (مرادیان، ۱۳۹۰: ۲۵۸).

باتوجه به برخی آثار مثبت شبکه‌های اجتماعی به رغم تهدیدهایی که شبکه‌های اجتماعی دارند، قانون‌گذار به صراحت استفاده از آن را جرم اعلام نکرده است، بنابراین در حال حاضر، فعالیت در شبکه‌های اجتماعی فاقد منع قانونی است و صرفاً پلیس می‌تواند با افرادی که در این فضا مبادرت به ارتکاب جرم می‌کنند، در چهارچوب مقررات برخورد کند، کاربران ایرانی با توجه به مسدود بودن راه دسترسی به برخی شبکه‌ها از جمله فیس‌بوک با بهره‌گیری از راه‌های مختلف و فیلتر شکن‌های متنوع همچنان به فعالیت در این شبکه‌ها ادامه می‌دهند که این امر برابر اعلام مسئولان انتظامی کشور غیر مجاز و جرم عنوان شده است.

نیروی انتظامی با توجه به گستره عملکرد و مسؤلیت خود (مأموریت‌های متنوع خدماتی، امنیتی و انتظامی) و به عنوان سازمانی که مسؤلیت مستقیم برخورد با

جرایم را بر عهده دارد با ظهور جامعه مجازی این مسؤلیت را نیز بر عهده گرفته و کارکنان مسؤلیت‌پذیر و ساعی این نهاد که آموزش‌های تخصصی را طی کرده‌اند، همگام و هماهنگ با سایر سازمان‌ها به خصوص قوه قضائیه نقش انکارناپذیر خود را در پیشگیری و مقابله با تهدیدها و جرایم در فضای سایبر ایفا می‌کند. دنیای مجازی، دنیای بدون مرزی است که بستر را برای سازماندهی و انسجام بخشی به حرکت‌هایی نظیر نافرمانی‌های مدنی و آشوب‌های خیابانی فراهم کرده است که از طریق شبکه‌های اجتماعی این امر تسهیل می‌یابد و سرریز پیامدهای این گونه اقدام‌ها در فضای مجازی و عینی مستقیماً در ارتباط با مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس قرار می‌گیرد.

مطالعه حاضر صرفاً از دید سلبی و تهدید محوری به موضوع نگاه کرده و آثار آن را در سه حوزه عمده و مهم فرهنگی، سیاسی و امنیتی بررسی کرده است. هدف اصلی این پژوهش، شناخت تهدیدهای نرم شبکه‌های اجتماعی تأثیرگذار در مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس است. این مطالعه سعی دارد تا به این سؤال‌های زیر پاسخ دهد که:

آیا افزایش رفتار پرخاشگرانه ناشی از تحریک احساس‌های کاربران شبکه‌های اجتماعی مجازی در مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس نقش دارد؟
 آیا ترویج آرمان‌ها، گروه‌های مبتدل و تجاوزهای جنسی شبکه‌های اجتماعی مجازی در مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس نقش دارد؟
 آیا سازماندهی فعالان سیاسی ناشی از شبکه‌های اجتماعی مجازی در مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس نقش دارد؟
 آیا تهدیدهای نرم شبکه‌های اجتماعی مربوط به قدرت شبکه‌ساز در مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس نقش دارد؟

پیشینه تحقیق

در رابطه با شبکه‌های اجتماعی و تهدیدهای آن، مطالعات زیادی صورت گرفته است. شبکه‌های اجتماعی مجازی محصول فناوری‌های وب بوده و به عنوان یکی از جدیدترین و پرمخاطب‌ترین سرویس‌های اینترنتی محسوب می‌شود. اغلب این

شبکه‌ها سازوکارهایی ایجاد کرده‌اند تا کاربران بتوانند از طریق آن پیامی را در صفحه مشخصات دوستان خود بگذارند.

ضیایی پرور (۱۳۸۸) در مقاله‌ای با عنوان بررسی نفوذ شبکه‌های اجتماعی مجازی در میان کاربران ایران به این نتیجه دست یافت که ۷۸ درصد کاربران اینترنت در ایران عضو یکی از انواع شبکه‌های اجتماعی مجازی هستند و علاوه بر کارکرد دوست‌یابی، کارکرد کسب اطلاعات و اخبار را نیز دارا می‌باشند.

باستانی (۱۳۸۸) در تحقیق پیمایشی با عنوان شبکه‌های اجتماعی و رفتار رأی‌دهی جوانان در شهر مشهد به این نتیجه دست یافت که شبکه‌های اجتماعی در تشریح و تبیین رفتار رأی‌دهی به طور مستقیم صحه می‌گذارد.

سلیمانی پور (۱۳۸۹) در پژوهشی تحت عنوان شبکه‌های اجتماعی با فرصت‌ها ضمن بیان اهداف و کارکردهای شبکه‌های اجتماعی به پیامدهای منفی ناشی از این شبکه‌ها پرداخته و عنوان داشته به جای برخورد سلبی با این پدیده نوین، با ریشه‌یابی مشکلات و پیامدهای منفی ناشی از آن اقدام و راه‌های اصلاحی را در پیش گرفت وی پیامدهای منفی شبکه‌های اجتماعی را بدین شرح عنوان داشت: منزوی شدن از محیط‌های واقعی اجتماع، شکل‌گیری و ترویج سریع شایعات و اخبار کذب، تبلیغات ضد دین و شبهات، نقض حریم خصوصی افراد و ...

شعبانی (۱۳۹۰) در بعد امنیتی به موضوع تحقیق پرداخته و نتایج حاصله از مطالعات اسنادی و میدانی وی در رابطه با نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در سازماندهی فتنه سال ۱۳۸۸ نشان داد که صحنه اغتشاشات خیابانی و سایت‌های اینترنتی بیگانه در آن ایام از ظرفیت شبکه‌های اجتماعی در جذب و سازماندهی افراد در اردو‌کشی خیابانی به بهانه تقلب در انتخابات بهره برده است.

حسن بیگی (۱۳۸۶) در خصوص تهدید نرم آن را همانند تهدید سخت دارای ابعاد مختلفی از بعد نظامی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی داشته و معتقد است که تهدید نرم در حوزه‌های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و نسبت به سایر ابعاد اهمیت بیشتری برخوردار می‌باشد. علیرغم تحقیق‌های انجام گرفته در رابطه با تهدیدهای نرم شبکه‌های اجتماعی، تاکنون هیچ‌گونه تحقیقی در رابطه با موضوع این مطالعه انجام نگرفته است و بنابراین مطالعه حاضر در نوع خود جدید می‌باشد.

چارچوب نظری

شبکه‌های اجتماعی به عنوان یکی از ابزارهای قدرت نرم محسوب می‌شوند، لذا جهت شفافیت موضوع لازم است تعریفی از مفهوم قدرت و قدرت نرم ارائه شود، مفهوم قدرت یعنی توانایی تأثیر گذاردن بر رفتار دیگران برای دستیابی به اهداف خویش (دیکشنری آکسفورد، ۲۰۰۳). مفهوم قدرت نرم^۱ اولین بار توسط جوزف نای^۲ (۱۹۹۰) مطرح شد، وی این مفهوم را برای نخستین بار این‌گونه تعریف کرد: «قدرت نرم توانایی کسب چیزی است که از طریق جذب به جای اجبار به دست آورده می‌شود.» نای با وجود اینکه می‌پذیرد قدرت نرم و قدرت سخت در هم تنیده‌اند، اما معتقد است که قدرت نرم به قدرت سخت وابسته نیست. یا به تعبیر دیگر قدرت نرم عبارت است از؛ توانایی شکل دادن به علایق دیگران و هدایت رفتار آنان بدون بهره‌گیری از زور (جوزف نای، ۲۰۰۳: ۳). در زمینه تهدید نیز تعاریف مختلفی ارائه شده است، تهدید در لغت به معنی ترساندن، بیم دادن، بیم عقوبت دادن است (معین، ۱۳۸۶: ۳۵۵). و در اصطلاح هر آن چیزی که احتمال آسیب‌پذیری را بیشتر می‌کند نیز تهدید محسوب می‌شود (سهرابی، ۱۳۸۴: ۸۰). یا هر نوع عملی که برای دستیابی به اهداف غیر انسانی و در جهت فساد و سلب امنیت و آرامش و ایجاد زمینه تعرض و محدود سازی حقوق مشروع انسان‌ها انجام گیرد، تهدید گفته می‌شود (جم‌رسانی فراهانی، ۱۳۷۴: ۱۴۱).

هاتف (۱۳۸۸) در تحقیق‌های خود به این نتیجه رسیده است که تهدید، مفهومی نسبی و ذهنی است و درک آن به مؤلفه‌های گوناگونی بستگی دارد. تهدید در مفهوم گذشته دارای ویژگی‌های مشخصی بوده، اما در جهان امروز و در عصر جهانی شدن، به واسطه تغییرهای فناوری، مفاهیم نیز دستخوش تغییر و تحول شده‌اند. در شرایط نوین ویژگی تهدیدها به شرح زیر است:

- اکثر تهدیدها دولت محور نیستند. (این قبیل مخاطره‌ها از عوامل و بازیگران ملی یا فرا ملی نشئت می‌گیرد.)

1. Soft power
2. Joseph s Nye

- این چالش‌ها، فضای جغرافیایی خاصی ندارند و تهدیدات متنوع، چندسویه و چندجهتی است و در سه سطح جهانی، منطقه‌ای و محلی قابل بررسی است.

- این تهدیدها را نمی‌توان تنها با اتکاء به سیاست‌های دفاعی سنتی مدیریت کرد و مدیریت مؤثر مستلزم طیفی از رهیافت‌های غیرنظامی است.

جان پرور و تعدادی دیگر از نویسندگان (۱۳۹۰) در مطالعه‌ای تحت عنوان آسیب‌شناسی فضای سایبر بر امنیت اجتماعی چنین استنباط کرده‌اند که استفاده رو به گسترش افراد از این فضا زمینه سست شدن بنیان خانواده به عنوان تکیه گاه و پایه اصلی هر جامعه، فاصله گرفتن افراد از یکدیگر، تجمل‌گرایی، فردگرایی، مدگرایی، بی‌اعتمادی نسبت به مسئولان، نشر اکاذیب و... را فراهم آورده است و سبب شده امنیت اجتماعی دچار چالش و مشکل شود.

نتایج تحقیقات دانشجویان فیزیک هسته‌ای ارومیه (۱۳۹۰) حاکی از وجود برخی از ویژگی‌های شبکه‌های اجتماعی به شرح زیر می‌باشد:

جهانی و فرامرزی بودن، امکان ارتباط دو طرفه به صورت سهل و آسان، جذابیت و تنوع، (ضمن این که امکان بهره برداری از همه‌ی جذابیت‌های خاص رسانه‌ای مانند: فیلم، عکس و... را دارا می‌باشد)، مخاطب خاص و تاثیر گذار (همین مسأله باعث شده که اینترنت و فضای مجازی نوعی مرجعیت فکری - سیاسی را برای کاربران خود ایجاد نماید.)، امکان عبور و عدم تقید به بخش مهمی از قوانین و محدودیت‌های رایج در سایر رسانه‌ها... همه‌ی این ویژگی‌ها، امکان بهره برداری از فضای رسانه‌ای در عرصه‌ی جنگ نرم را آسان می‌کند.

در تحقیقاتی که توسط موسسه دانشنامه آزاد (۱۳۹۱) انجام شده شبکه‌های اجتماعی را مانند ساختاری اجتماعی معرفی کرده که از گره‌هایی (که عموماً فردی یا سازمانی هستند) تشکیل شده است که توسط یک یا چند نوع خاص از وابستگی به هم متصل‌اند، استفاده از خدمات شبکه‌های اجتماعی، روزبه‌روز محبوبیت بیشتری پیدا می‌کند. هم‌اکنون سایت‌های شبکه‌های اجتماعی، بعد از پرتال‌های بزرگی مثل یاهو یا ام‌اس‌ان موتورهای جستجو مثل گوگل، تبدیل به پراستفاده‌ترین خدمت اینترنتی شده‌اند. پس از تاسیس اولین شبکه اجتماعی در ایران به سرعت بر تعداد شبکه‌های اجتماعی افزوده شد. آمار رسمی از تعداد آنها در ایران بدست نیامده

است، اما با بررسی‌های غیررسمی بیش از ۵۰۰ شبکه اجتماعی ایرانی ویا فارسی مشغول فعالیت‌اند.

جوادی (۱۳۹۰) طی مطالعاتی شبکه‌های اجتماعی را این‌گونه معرفی نموده است: شبکه‌های اجتماعی گونه‌ای از وب سایت‌های اینترنتی هستند که افراد، گروه‌ها و سازمان‌ها در آنها پیرامون یک یا چند ویژگی مشترک گرد هم می‌آیند و اطلاعات و مطالب و محتوای خود را با یکدیگر به اشتراک می‌گذارند.

اقدامات خصمانه آمریکا و سرویس‌های جاسوسی و اطلاعاتی سیا و موساد در سال‌های اخیر در فضای شبکه‌های اجتماعی که ایرانی‌ها از آن استفاده می‌کنند از این دست محسوب می‌شود.

مقام معظم رهبری در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی در تاریخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۷ فرمودند: «ما بارها گفته‌ایم که به‌هیچ وجه نمی‌توانیم ادعا کنیم که ایران قطعاً مورد حمله قرار خواهد گرفت نه، چنین چیزی معلوم نیست، اما قطعاً تهدید متوجه ماست. این ما هستیم که باید بتوانیم این تهدیدی را که متوجه ماست خنثی کنیم و از بین ببریم.»

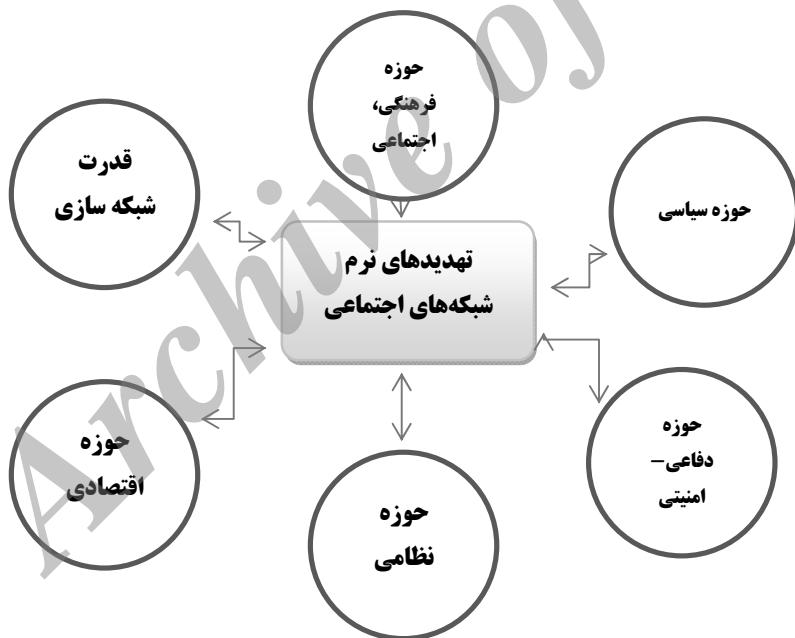
تهدید دارای دو بعد سخت افزارانه و نرم افزارانه است. در تهدید نرم افزارانه اگرچه ابعاد سخت افزارانه تهدید نفی نمی‌شود، اما این اصل مورد توجه قرار می‌گیرد که انحصار تهدید در ابعاد سخت افزارانه آن صحیح نیست. به عبارت دیگر تهدید دارای ابعاد ذهنی و روان شناختی نیز است. از منظر جامعه‌شناسی، تلقی از تهدید در کل تغییر یافته و شاهد طرح ایده‌ای جدید هستیم که در آن «ذهنیت» اصالت یافته و «جوهره تهدید» را شکل می‌دهد. ذهنیت در این رویکرد «اصالت» دارد و فراتر از یک «بعد» برای تهدید، ایفای نقش می‌نماید (افتخاری، ۱۳۸۵: ۹۹-۹۷).

نائینی (۱۳۸۶)، تهدید نرم را تحول‌هایی می‌داند که موجب دگرگونی در هویت فرهنگی و الگوهای رفتاری مورد قبول یک نظام سیاسی می‌شود.

ابعاد تهدید نرم: تهدید نرم همانند تهدید سخت دارای ابعاد مختلفی از جمله بعد نظامی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی است لیکن تجلی و نمود تهدید نرم در ابعاد اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و اجتماعی به نسبت سایر ابعاد بیشتر بوده و از

اهمیت بیشتری برخوردار است. همان‌طوری که بوزان می‌گوید: «جوهره دولت بیشتر سیاسی و اجتماعی است.»

تهدید نرم در حوزه سیاسی: به دنبال ایجاد بی‌ثباتی در سازمان دولت است. ارزش‌ها، هویت، توان سیاسی و... از جمله مؤلفه‌هایی هستند که فقدان یا مخدوش شدن آنها در حد زیادی می‌تواند زمینه‌ساز تهدیدات نرم داخلی را فراهم آورد. در کل تهدید نرم عبارتند از هر اقدامی که منجر به تغییر الگوهای رفتاری منطبق با ارزش‌های نظام حاکم شود. تهدید نرم در حوزه دفاعی، امنیتی، هرگونه اقدامی است که منجر به تغییر در فرهنگ و الگوهای دفاعی شود (حسن بیگی، ۱۳۸۶).

نمودار ۱: حوزه‌های مختلف تهدیدهای نرم بر گرفته از مبانی نظری

منابع تهدیدات نرم (بسترهاوزمینها)

- الف) رسانه‌ها: در الگوی مدرن امنیت رسانه‌ها با ایجاد تحول در باورها، ارزش‌ها، اعتقادات، ادراکات و ذهنیات جامعه زمینه را برای اقناع و پذیرش فراهم می‌کنند.
- ب) ایدئولوژی‌های معارض با نظام سیاسی مستقر (طرح کلی که بیانگر خطوط اصلی و بایدها و نبایدها، اهداف و... است).
- ج) جذابیت و مطلوبیت سیاست‌ها و روندهای جاری عامل قدرت.
- د) بهره‌مندی از فضای ارتباطی قوی و کارآمد.
- ه) برخورداری از شبکه وسیع و کارآمد.

فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی: شبکه‌های اجتماعی مجازی، وبگاه‌ها یا

مجموعه وبگاه‌هایی است که در آن، کاربران می‌توانند خواست‌ها، دلبستگی‌ها، اندیشه‌ها و کارهایشان را با دیگران در میان بگذارند. در این سال‌ها، شبکه‌های اجتماعی با سرعتی بی‌سابقه گسترش یافته‌اند. شبکه‌های اجتماعی، وبگاه‌هایی هستند که با افزودن ابزاری ساده مانند موتور جستجوگر و امکاناتی مانند چت و ایمیل و چیزهای دیگر به آنها، خاصیت به اشتراک‌گذاری پیدا می‌کنند. این شبکه‌ها، محل گرد همایی صدها میلیون کاربر اینترنت است که بدون توجه به مرز، زبان، جنس و فرهنگ به تعامل و تبادل اطلاعات می‌پردازند. شبکه‌های اجتماعی، وبگاهی است که در مرحله نخست، به افراد و سازمان‌ها امکان می‌دهد که صفحات خود را روی آن درست کنند و در مرحله دوم اجازه می‌دهد این صفحات بر اساس مشترکات گوناگون، به هم متصل شود (کیا و محمودی، ۱۳۹۰: ۱۷).

شبکه‌های اجتماعی گروهی از افراد محسوب می‌شوند که وابستگی متقابل دارند که این وابستگی بر مبنای علایق مشترک، منافع مشترک، اهداف و آرمان‌های مشترک، دسترسی مشترک یا هر علت دیگری که موجب انگیزش مشترک باشد شکل می‌گیرد (باستانی، ۱۳۸۲).

تأثیرهای شبکه‌های اجتماعی مجازی: مگ گوایر(۱۹۸۶) به تأثیرات شبکه‌های

اجتماعی مجازی در دو بخش مطلوب و نامطلوب اشاره کرده است. از نظر وی تأثیرات نامطلوب شبکه‌های اجتماعی به شرح زیر است:

- ۱- افزایش رفتار پر خاشگرانه؛
- ۲- ترویج آرمان‌ها و گروه‌های مبتذل؛
- ۳- ترویج رفتارهای نامناسب جنسی؛
- ۴- ایجاد فرایندهای فکری نامتعادل (الیاسی، ۱۳۸۵: ۴۰).

عناوین تهدیدات نرم شبکه‌های اجتماعی مجازی: در این بخش، فعالیت‌های

مهمی که در طول چند سال اخیر توسط شبکه‌های اجتماعی مجازی در راستای براندازی و مخالفت با نظام جمهوری اسلامی ایران انجام شده است که فهرست وار اشاره می‌شود:

- ۱- هانت به مقدسات و اصول ارزش‌های دینی؛
- ۲- توهین و فحاشی به معصومین (ع) و اعتقادهای اسلامی؛
- ۳- گردآوری، تولید و انتشار محتوای ضد اخلاقی و ضد دینی به زبان فارسی؛
- ۴- آموزش مسائل غیر اخلاقی و غیر رسمی؛
- ۵- تولید و انتشار محتوای روابط نامتعارف جنسی مانند روابط جنسی با محارم، ضربدری، همجنس‌گرایی، فمینیسم و...؛
- ۶- تحریک جوانان در مسائل جنسی و عضوگیری از آنان برای ایجاد گروه‌های اینترنتی؛
- ۷- تهیه و انتشار تصاویر تجاوز به عنف و زورگیری از دختران و بانوان ایرانی؛
- ۸- انتشار تصاویر برهنه دختران و بانوان ایرانی از طریق دوربین مخفی و هک وب‌کم؛
- ۹- واسطه‌گری سازماندهی آشوب‌ها به‌ویژه در فتنه ۸۸؛
- ۱۰- تأثیرگذاری بر زندگی و سبک زندگی افراد؛
- ۱۱- تخلیه روانی و ارضای نفسانی از طریق بازی‌های رایانه‌ای؛
- ۱۲- تبدیل هر شهروند به خبرنگار (جاسوس شهروندی که به عنوان نمونه تهیه‌کنندگان فیلم‌های موجود در یوتیوب و تویتر در ایام فتنه ۸۸ از این دسته‌اند.)؛

۱۳- سازماندهی فعالان سیاسی و بسیج کردن ایرانی‌های داخل و خارج؛
 ۱۴- راه‌اندازی جنگ اطلاعاتی از طریق دادن اخبار ۵۰۰ در صد واقعی به مردم و القای واقعی بودن تمام اخبار؛

۱۵- هدایت، آموزش و تشویق اغتشاش‌گران برای ایجاد ناامنی و آشوب؛
 ۱۶- آموزش و تشویق اغتشاش‌گران برای انجام عملیات تروریستی به منظور ایجاد ناامنی در کشور (شعبانی، ۱۳۹۰: ۶۴).

کاستلز^۱ (۱۹۹۲) در کتاب معروف خود تحت عنوان "قدرت ارتباطات" بر نقش شبکه‌های اجتماعی در قدرت‌سازی جامعه خصوصاً قدرت سیاسی تأکید می‌کند، کاستلز چهار شکل قدرت در شبکه‌ها را از هم متمایز می‌کند. البته عناوینی که او به این اشکال قدرت می‌دهد کمی گیج‌کننده هستند.

قدرت شبکه بندی: قدرت شبکه بندی قدرتی است که تعیین می‌کند چه کسی و چه چیزی در شبکه وارد شود.

قدرت شبکه‌ای: قدرت شبکه‌ای قدرت پروتکل‌های ارتباطات شبکه‌ای است. ادعای که بیش از همه چیز اینترنت را تحت تأثیر قرار داده است.

قدرت شبکه‌ای شده: قدرت شبکه‌ای شده به معنی تسلط گروه‌های خاصی بر سایر گروه‌ها در شبکه است. این در واقع قدرت مدیریتی، برجسته‌سازانه، وابسته به سردبیری و قدرت تصمیم‌سازانه در سازمان‌هایی است که شبکه دارند.

مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی: اگر یک دسته بندی کلی از مأموریت‌های نیروی انتظامی ارائه شود، به نظر محقق بر اساس گفتمان‌های ایجابی و سلبی، دو نوع مأموریت مهم برای پلیس متصور است:

۱- مأموریت‌هایی که جنبه سخت‌افزارانه دارند (بر این اساس مأموریت یگان‌های عملیاتی-انتظامی، یگان ویژه، اقدام‌های مقابله‌ای، دستگیری‌ها و... در این دسته قرار می‌گیرند).

۲- مأموریت‌هایی که جنبه نرم‌افزارانه دارند (بر این اساس مأموریت‌های ایجابی

واحدهایی مانند معاونت اجتماعی، پلیس امنیت اخلاقی، پلیس فضای مجازی، پلیس امنیت و اطلاعات، بخشی از مأموریت‌های پلیس آگاهی و... در این دسته قرار می‌گیرند).

فرضیه‌های تحقیق

۱- بین افزایش رفتار پرخاشگرانه ناشی از تحریک احساسات کاربران شبکه‌های اجتماعی مجازی و مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس رابطه مستقیم وجود دارد.

جدول شماره (۱) رابطه رفتار پرخاشگرانه کاربران شبکه‌های اجتماعی با مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس

ارزش تست = *						
نوع ارتباط	t	درجه آزادی	معناداری	تفاوت میانگین	۹۵ درصد فاصله اطمینان تفاوت	
					پایین‌تر	بالا‌تر
پر خاشگرانه	۳۰/۰۱۱	۵۴	۰/۰۰۰	۸/۴۹۰۹	۷/۹۲۳۷	۹/۰۵۸۱

۲- بین ترویج آرمان‌ها، گروه‌های مبتذل و تجاوزهای جنسی شبکه‌های اجتماعی مجازی و مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس رابطه مستقیم وجود دارد.

جدول شماره (۲) رابطه بین ترویج آرمان‌های مبتذل و... با مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس

ارزش تست = *						
نوع ارتباط	t	درجه آزادی	معناداری	تفاوت میانگین	۹۵ درصد فاصله اطمینان تفاوت	
					پایین‌تر	بالا‌تر
ترویج آرمان‌ها	۱۳/۹۵۷	۱۳	۰/۰۰۰	۸/۵۰۰	۷/۱۸۴۳	۹/۸۱۵۷

۳- بین سازماندهی فعالان سیاسی ناشی از شبکه‌های اجتماعی مجازی و مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس رابطه مستقیم وجود دارد.

جدول شماره (۳) رابطه بین سازمان دهی فعالان سیاسی با مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس

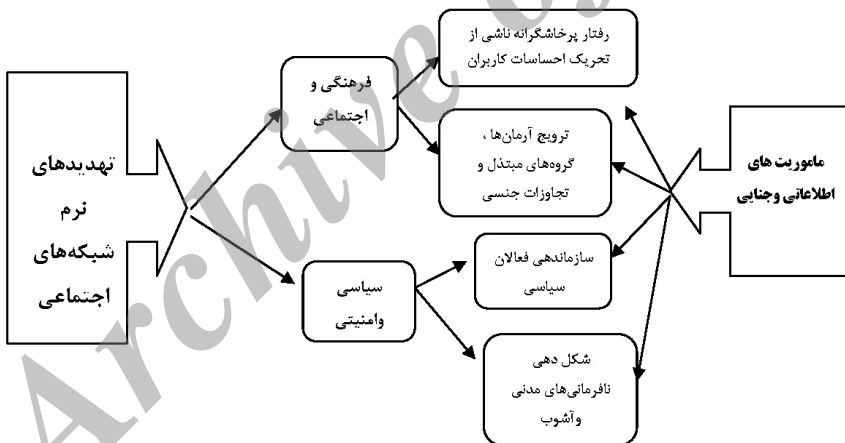
ارزش تست = ۰						
نوع ارتباط	t	درجه آزادی	معناداری	تفاوت میانگین	۹۵ درصد فاصله اطمینان تفاوت	
					پایین‌تر	بالا‌تر
سازماندهی فعالان سیاسی	۱۰/۷۱۱۶	۹	۰/۰۰۰	۹/۱۰۰۰	۷/۱۷۹۰	۱۱/۰۲۱۰

۴- بین تهدیدهای نرم سیاسی و امنیتی مربوط به قدرت شبکه ساز، شبکه‌های اجتماعی (شکل دهی نافرمانی مدنی و آشوب) و مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس رابطه مستقیم وجود دارد.

جدول شماره (۴) ضریب همبستگی پیرسون رابطه بین تهدیدهای نرم سیاسی و امنیتی

بامأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی

تعداد	ضریب همبستگی	مقدار تی	درجه آزادی	سطح معناداری (Sig)
۷۹	٪۷۹	۶/۸۱	۲۰	۲۰

نمودار ۲: مدل مفهومی تحقیق

روش‌شناسی تحقیق

روش تحقیق حاضر از نظر داده‌ها کمی و از نظر اهداف کاربردی و از نظر ماهیت مطالعه همبستگی است. جامعه آماری مورد پژوهش حاضر را دانشجویان مقطع دکتری و کارشناسی ارشد دانشکده فرماندهی و ستاد ناجا تشکیل می‌دهند، نمونه و

روش نمونه‌گیری بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و فرمول تعیین حجم نمونه (اچ، اس، بولا ترجمه ابیلی ۱۹۷۰) تعداد ۷۹ نفر حجم نمونه را تشکیل می‌دهد. ابزار سنجش پژوهش حاضر را پرسش‌نامه محقق ساخته بر اساس مبانی نظری، پیرامون تهدیدهای نرم شبکه‌های اجتماعی در حوزه مأموریت‌های پلیس تشکیل می‌دهد. اعتبار ابزار به‌وسیله آلفای کرونباخ محاسبه و مقدار آن ۰/۹۱ درصد و روایی آن توسط روایی صوری تأیید شده است.

یافته‌های تحقیق

جدول شماره ۱: مشخصه‌های آماری متغیرها برای گروه‌های نمونه

انحراف استاندارد	میانگین	حداکثر	حدادقل	تعداد	گروه‌ها
۰/۷۸۲۱۹	۲/۵۱۹۰	۳/۰۰	۱/۰۰	۷۹	گروه‌ها
۲/۱۷۰۸۹	۸/۵۴۴۲	۱۴/۰۰	۳/۰۰	۷۹	رفتار پرخاشگرانه
۳/۲۰۳۷۸	۱۱/۳۷۹۸	۱۷/۰۰	۱/۰۰	۷۹	ترویج آرمانها و گروه‌های مبتدل
۷/۳۶۸۹۳	۳۳/۵۵۷۰	۵۴/۰۰	۱۱/۰۰	۷۹	سازماندهی فعالان سیاسی
۲/۶۱۳۳۵	۱۲/۳۰۳۸	۱۹/۰۰	۶/۰۰	۷۹	شبکه ساز
				۷۹	

جدول ۱ که میانگین و انحراف استاندارد گروه‌های سه گانه (دانشجویان، دکتری، ارشد دافوس و ارشد داخلی) را مشخص می‌کند با توجه به این داده‌ها وضعیت شاخص‌های توصیفی هر یک از گروه‌ها در متغیرهای رفتار پرخاشگرانه، ترویج آرمان‌ها و گروه‌های مبتدل و تجاوزات جنسی، سازماندهی فعالان سیاسی و شبکه ساز به ترتیب دارای میانگین ۸/۵۴، ۱۱/۳۷، ۳۷/۵۵، ۱۲/۳۰ و انحراف استاندارد ۰/۷۸۲، ۳/۲۰، ۷/۳۶، ۲/۶۱ است.

فرضیه اول پژوهش گویای وجود رابطه پررنگ‌تر میان افزایش رفتار پرخاشگرانه ناشی از تحریک احساسات کاربران شبکه‌های اجتماعی مجازی و مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس است. بر اساس داده‌های به‌دست آمده، رفتار پرخاشگرانه ناشی از تحریک احساسات کاربران شبکه‌های اجتماعی مجازی با میانگین ۱۱/۹۸ و انحراف استاندارد ۲/۱۷ مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس را تحت تأثیر قرار می‌دهد. تحلیل داده‌ها از طریق آزمون آماری t نشان می‌دهد که در سطح $p > 0/05$ تفاوت میانگین‌ها معنا دار است و به عبارتی در سطح ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت افزایش رفتار پرخاشگرانه ناشی از تحریک احساسات‌های کاربران شبکه‌های

اجتماعی مجازی موجب افزایش حجم مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس می‌شود.

در خصوص وجود رابطه مستقیم بین ترویج آرمان‌ها، گروه‌های مبتذل و تجاوزات جنسی شبکه‌های اجتماعی مجازی و مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس نتایج نشان می‌دهد که در سطح $p > 0/05$ تفاوت میانگین‌ها معنادار است و به عبارتی در سطح ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت افزایش ترویج آرمان‌ها، گروه‌های مبتذل و تجاوزهای جنسی شبکه‌های اجتماعی مجازی موجب افزایش حجم مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس می‌شود.

در رابطه وجود رابطه بین سازماندهی فعالان سیاسی ناشی از شبکه‌های اجتماعی مجازی و مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس، نتایج نشان داد که تفاوت میانگین‌ها در سطح $p < 0/05$ معنادار است و به عبارتی در سطح ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت سازماندهی فعالان سیاسی ناشی از شبکه‌های اجتماعی مجازی موجب افزایش حجم مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس می‌شود.

به منظور بررسی ارتباط بین تهدیدهای نرم سیاسی و امنیتی مربوط به قدرت شبکه‌ساز، شبکه‌های اجتماعی (شکل دهی نافرمانی مدنی و آشوب) و مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس یافته‌ها نشان می‌دهد رابطه معناداری بین تهدیدهای نرم سیاسی و امنیتی و مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس وجود دارد. این رابطه در سطح $p < 0/05$ است و این امر گویای همبستگی مثبت بین تهدید نرم قدرت شبکه‌ساز با مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس است. و به عبارتی در سطح ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت افزایش تهدیدهای نرم سیاسی و امنیتی مربوط به قدرت شبکه‌ساز، شبکه‌های اجتماعی (شکل دهی نافرمانی مدنی و آشوب) موجب افزایش حجم مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با توجه به اهمیت شبکه‌های اجتماعی در عصر ارتباطات به دنبال تبیین نقش تهدیدهای ناشی از فعالیت شبکه‌های مذکور در فضای مجازی و تأثیر آن در مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس بوده است. لذا ابتدا مؤلفه‌ها و شاخص‌های

تهدید در ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی، سیاسی که بیشترین اهمیت را دارد می‌باشد از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی و نظر کارشناسان و اندیشمندان استخراج و با مأموریت‌های تخصصی اطلاعاتی و جنایی مطابقت داده شد. نتیجه تحقیقات حاضر در حوزه اجتماعی و فرهنگی با مطالعات انجام شده توسط ضیایی پور، سلیمانی پور، حسن بیگی، مطابقت داشته و در زمینه سیاسی نیز با مطالعات مک‌گوایر در زمینه رفتار پرخاشگرانه و نظریه قدرت شبکه سازی کاستلز و شعبانی مبنی بر اردو کشی خیابانی و صحنه اغتشاشات هم‌خواهی داشته است. نتایج این پژوهش بیانگر وجود رابطه مستقیم میان افزایش رفتار پرخاشگرانه ناشی از تحریک احساس‌های کاربران شبکه‌های اجتماعی مجازی و مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس نسبت به سایر تهدیدها است، لذا با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان نتیجه گرفت که افزایش رفتار پرخاشگرانه ناشی از تحریک احساس‌های کاربران شبکه‌های اجتماعی مجازی، می‌تواند توان اطلاعاتی و جنایی زیادی از پلیس را درگیر خود کند. همچنین نتایج بیانگر آن است که بین ترویج آرمان‌ها، گروه‌های مبتدل و تجاوزات جنسی شبکه‌های اجتماعی مجازی و مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس رابطه مستقیم وجود دارد. لذا با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان نتیجه گرفت که افزایش فعالیت‌ها در ترویج آرمان‌ها، گروه‌های مبتدل و تجاوزهای جنسی شبکه‌های اجتماعی مجازی، می‌تواند توان اطلاعاتی و جنایی زیادی از پلیس را درگیر خود کرده و حجم فعالیت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس را در سطح گسترده افزایش دهد.

نتایج نشان دهنده آن است که، بین سازماندهی فعالان سیاسی ناشی از شبکه‌های اجتماعی مجازی و مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس رابطه مستقیم وجود دارد. بنابراین می‌توان گفت که افزایش فعالیت در جهت سازماندهی فعالان سیاسی ناشی از شبکه‌های اجتماعی مجازی، می‌تواند توان اطلاعاتی و جنایی زیادی از پلیس را درگیر خود کرده و حجم فعالیت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس را در سطح گسترده افزایش دهد.

همچنین نتایج دیگر این پژوهش نشان می‌دهد که بین تهدیدهای نرم سیاسی و امنیتی مربوط به قدرت شبکه ساز، شبکه‌های اجتماعی (شکل دهی نافرمانی مدنی و آشوب) و مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس رابطه مستقیم و معناداری وجود

دارد. بدین ترتیب به همان میزان که این تهدیدها افزایش یابد به همان نسبت حجم مأموریت‌های اطلاعاتی و جنایی پلیس نیز افزایش می‌یابد.

بنابراین در عصر جهانی شدن پلیس دیگر نمی‌تواند تنها با اتکا به سیاست‌های مدیریت سنتی مأموریت‌های خود را به سرانجام برساند. لذا باید طیف وسیعی از مدیریت را به‌ویژه در جنبه‌های نرم افزاری و گفتمان‌ایجابی در مسائل فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی به کار گمارد.

پیشنهادها

- اتخاذ راهبرد و واکنش مناسب بر اساس تشخیص به موقع از جمله مواردی است که پلیس می‌تواند در مأموریت‌های خود به آن توجه داشته باشد.
- در زمینه تهدیدهای فرهنگی و اجتماعی ناشی از تهدیدهای نرم با ابزارهای مناسب فرهنگی و هماهنگی با نهاد‌های ذی‌ربط می‌توان اقدام‌های جدی را انجام داد.
- با استفاده از رویکرد‌های ایجابی (مانند عملیات روانی با کمک رسانه ملی و مطبوعات، آموزش، فرهنگ‌سازی و...) نسبت به شفاف‌سازی و اعتماد‌سازی اقدام نمود و از اقدام‌های پرخاشگرانه کاربران که تحت تأثیر القائات نادرست شبکه‌های اجتماعی قرار گرفته‌اند می‌توان جلوگیری کرد.
- برنامه جامع ملی لازم است تا بتوان با الزام تمام نهاد‌های فرهنگی و اجتماعی ابزار، وسایل و شرایط تأثیرگذاری اثرهای نامطلوب شبکه‌های مجازی را در ارائه برنامه‌های ضد اخلاقی و ضد فرهنگی از بین برد.
- اشراف اطلاعاتی و امنیتی بر فعالیت‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی جهت مقابله درست با آسیب‌ها و تهدیدهای نرم شبکه‌های اجتماعی؛
- تبدیل شبکه‌های اجتماعی به ابزاری برای تأمین امنیت عمومی و تعامل بین مردم، دولت و سازمان‌های دولتی؛
- با راه‌اندازی و هدایت شبکه‌های اجتماعی می‌توان اقدام به دریافت گزارش‌های مستند مردمی در مورد جرایم کرد و بعد از بررسی‌های کارشناسی و فنی اولیه با هماهنگی قضایی پیگیری‌های جدی را در این زمینه معمول داشت.
- استفاده از خرد جمعی حاکم در شبکه‌های اجتماعی برای مطالعه، تحلیل محتوا،

اطلاع رسانی، آگاهی بخشی به مردم؛

- راهاندازی سامانه الکترونیک دریافت تصاویر جرایم مشهود مانند زورگیری‌های خیابانی و استفاده از ظرفیت موبایل‌های مردم و دوربین‌های مدار بسته ساختمان‌ها برای ضبط و ارائه به پلیس و دستگاه قضایی برای شناسایی و برخورد جدی با مجرمان با بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی.

منابع

- الیاسی، محمد حسین (۱۳۸۵)، مبانی نظری و عملی رسانه اثربخش و کارآمد تهران: فصلنامه عملیات روانی، سال پنجم، شماره ۱۷، ص ۴۱-۷۲.
- افتخاری، اصغر (۱۳۸۵)، تهدید اجتماعی شده، رویکردی تازه در تهدید سیاسی، تهران: فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک، سال هفتم، شماره بیست و هفتم، ص ۱۰۴-۷۹.
- باستانی، سوسن (۱۳۸۲)، جزوه درس تحلیل شبکه تهران: دانشگاه الزهرا.
- بوزان، باری (۱۳۷۸)، دولت، مردم و هراس تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- بیانات رهبری در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام ج.ا. ۱۰/۱۲/۲۷/۱۳۸۰.
- جمراسی فراهانی، علی (۱۳۷۴)، مفاهیم نظری امنیت ملی تهران، مرکز آموزش مدیریت دولتی.
- حسن‌بیگی، ابراهیم (۱۳۸۶)، رویکردهای مقابله با تهدید نرم علیه منافع امنیتی ج.ا.ا، نشریه علوم سیاسی، نگرش راهبردی، شماره ۸۸، ص ۲۸-۹.
- سهرابی، محمد (۱۳۸۴)، استراتژی دفاعی در اندیشه امام خمینی (ره)، تهران: موسسه چاپ و نشر عروج.
- شعبانی، علی (۱۳۹۰)، نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در سازماندهی فتنه ۸۸، فصلنامه پاسداری فرهنگی دانشکده علوم انسانی دانشگاه امام حسین (ع)، سال اول شماره ۴.

- ضیایی پرور، حمید(۱۳۸۸). بررسی نفوذ شبکه‌های اجتماعی مجازی در میان کاربران ایران، **نشریه رسانه**، شماره ۸۰، ص ۲۳-۴۲.
- کیا، علی اصغر و محمودی، عبدالصمد(۱۳۹۰)، **نقش شبکه‌های اجتماعی در انقلاب تونس** ماهنامه سیاسی- اقتصادی، شماره ۲۸۳، ص ۱۲-۲۱.
- مرادیان، فیض اله(۱۳۹۰)، **راهکارهای مقابله با تهدید شبکه‌های اجتماعی مجازی ویژه نامه رسانه و جنگ نرم**، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.
- معین، محمد(۱۳۸۶)، **فرهنگ فارسی معین**، یک جلدی تهران: اشج.
- معین، محمد(۱۳۷۵)، **فرهنگ معین** جلد اول، تهران: امیرکبیر.
- سلیمانی پور، روح ا.ا. (۱۳۸۹) **شبکه‌های اجتماعی؛ فرصت‌ها و تهدیدها، فصلنامه ره آوردنور**، سال نهم، شماره ۳۱(پیاپی ۴۸): ص ۱۹-۱۴.
- نائینی، علی محمد(۱۳۸۶)، **تهدید نرم، ابعاد و ویژگی‌ها** وبگاه خبرگزاری فارس.
- هاتف، مهدی (۱۳۸۸)، **چالش‌ها و چشم اندازهای امنیت در فضای مجازی** **دوماهنامه توسعه انسانی پلیس**، سال ششم، شماره ۲۲، ص ۲۳-۵۴.

وبگاه‌های اینترنتی:

- Castells, M. (2009). *Communication power*. Oxford: Oxford University Press.
- Joseph s. nye,(2002). "soft power: the means to success in world politics" Book discussion Carnegie council of ethics and international affair.
- Joseph S. Nye,(2004). *Soft Power: the Means to Success in World Police*, New York: Public Affairs.
- Gairns,R.(2003). *Oxford Dictionary of English*, London: university press.